

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
dr. Franciscy Lajos.
Társszerkesztő:
dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.
Hirdetések árai: Egy háromhasábos petsor ára 16 fillér.
Többszöri közlésnél árkedvezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fl.

Mikor lesz már a nótának vége?

Minden nótának vége szokott lenni, de a hosszú és egyhangú nóták unalmasak.

Nyitra megyében Markhot Gyula az események kényszere alatt megfújta a főispáni állásról való lemondásnak a nótáját, a belügyminiszter felfogta a hangokat és tovább fújta. Azóta a legegységesebb szövegekben folyik a dal: a főispán lemondott, lemondását a belügyminiszter elfogadta, a felmentés csak napok kérdése, az új főispán kinevezése legközelebb jelenik meg a hivatalos lapban.

Két hónap óta ez a nóta járja Nyitra megyében és Budapesten, s a főispáni szék maig sincs betöltve. Hát ez bizony unalmas s éppen azért bosszantó is.

Egy ilyen nagy vármegye közönsége, a mely 11, a kormányt támogató képviselőt küldött az országgyűlésbe, talán csak megérdemel annyi figyelmet, hogy az ügyeivel oda fönn törődjenek. A kormány embere okozta itt a bajokat, melyektől ma is szenved a vármegyei élet, ennél fogva tartsa a kormány kötelességének, hogy ezen bajok orvoslására új embert küldjön ide, de minél előbb. Züllött viszonyok nem válhatnak a koalíciós politika avára, de magának az alkotmánypártnak

sem használhatnak, a mely miatt ezt a türhetetlen huza-vonát szenvedjük.

Tényleg az alkotmánypárt féltett érdekei játszanak szerepet a dologban. Mi lesz ebből a pártból, ha nem támaszkodhatik a hatalom segítségére, a melylyel megalakult és ezidő szerint is fentartatik? S lehet-e a hatalom támogatására számítania, ha olyan ember kerül a főispáni székbe, a ki nem alkotmánypárti és nem is hajlik az alkotmánypárt felé?

Ezek a kérdések mindig ott motoszkálnak a belügyminisztérium vezetőinek fejében, s már eddig is a főispáni szék betöltésénél sok nehézséget okoztak.

A függetlenségi párt legújabb mozgalmá következtében keletkezett helyzet most már alaposan megnehezítette az ügy elintézését.

A mikor az országos függetlenségi párt felpanaszolja, hogy lejáratására dolgoznak a koalícióban, a mikor rámutat arra, hogy a közigazgatási apparátus a vármegyék túlnyomó nagy részében a képviselői kerületeknek az alkotmánypárt számára való elfoglalását céltudatosan előkészíti: akkor alkotmánypárti embert, vagy akár olyant is, a ki inkább az alkotmánypárt, mint bármely más párt felé húz, kinevezni annyit jelentene, mint olajat önteni a tüzre.

A nyitra megyei főispáni ügynek a megfenekléséhez a függetlenségi mozgalom igazán nagy súlylyal járult hozzá.

De természetesen, hogy ennek nem ez a mozgalom az oka, hanem a belügyminisztériumban uralkodó gondolkodás mód. Ez pedig alapjában helytelen. Előre feltételezni, hogy egy néppárti, vagy függetlenségi ember a nyitra megyei alkotmánypárt kiirtására fog törekedni s hogy ugyanolyan fortélyokkal és eszközökkel fog dolgozni a párt gyengítésére és leszortására, mint a minöket Markhot a néppárt ellen igénybe vett, legalább is nagy lebecsülése azoknak a néppárti és függetlenségi politikusoknak, a kik önértetes jellemöknek és higgadtságuknak számtalan tanujelét adták és a kiknek jó szolgálatait gróf Andrássy számtalanszor kérte és elfogadta.

Pusztá rémkép az, hogy abban az esetben, ha nem az alkotmánypárt járó szallagára kötött politikus nevezetik ki főispánnak, rombadől a 67-es alap nyitra megyei területének az a része, melyet jelenleg az alkotmánypárt tart megszállva. Ellenkezőleg ennek a területnek a megtartását csak megkönnyítené az a körülmény, hogy egy részrehajlatlan főispán igazságos kormánya alatt az alkotmánypárt a hatalmi szférákon kívül a közön-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TARCAJA.

A titokzatos ember.

— Irta: **dr. Zsedényi Emil.** —

A sebes folyású Vág egyik kanyarulatánál, a hol most szabaddon álló sziklabércen Podbragy várának omladozó romjai merednek az égnek. Róbert Károly idejében büszke várkastély állott.

Héthársy Lőrinc Podbragy és Sztracsno ura, a kinek hűsége és hadvezéri ügyessége nélkül nem sikerülhetett volna a királynak a dolyfős és elbizakodott trencsényi kényurat, Csak Mátet megtörni, fejedelmi udvart rendezett be a kastélyba s magát Róbert Károlyt is úgy télviz idején, mikor düvaddal teltek meg a várát övező erdők, vendégül látta hatalmas sásfészkeben.

Lőrinc úr udvarának emberei között bátorságra és ügyességre nézve legkiválóbb volt Illés, a várparancsnok, hadviselés idején a várúr fegyverhordozója, küzdelmeinek és diadalainak hűséges osztályosa.

Magas termetű erős ember volt értelmes arcú, merész, sастekintettel. Szép szóra hallgató, szelíd, mint a gyermek; de ha ingerelték, vagy megbántották, bosszúvágyó, indulatos és bösz, mint a tigris.

Hosszú éveken át szolgált az urának és soha sem volt panasz ellene.

Egy vadászaton azonban többet élvezett a szíverősítőből, mint kellett volna, s a sötétedő erdőben elvesztvén a gyalog ösvény nyomát, meredek és veszedelmes lejtőre vezette a vadásztársaságot. Szerencsére Héthársy, a ki a társaság élén lovagolt, észrevette a veszélyt s még ideje korán megállította lovát s az utána következő úrlovásokat is. De így is Héthársy paripája a kantárszál erős rántásától megijedve felágaskodott s az omló talajon megcsuszva elesett és fel oldalra dőlt, maga alá szorítván lovasát.

Ez a baleset annyira felingerelte a váruat, a ki indulatos természetén különben is nehezen tudott uralkodni, hogy a kezében tartott lovaglőostorral egypárszor végig vágott a vezetón, Illés parancsnokon.

Az ügyességére büszke ember, a ki eddig urának korlátlan bizalma folytán nélkülözhetetlennek tartotta magát Héthársy udvaránál s bizonyos mértékben kényuri szerepbe élve bele magát, még ura vendégeinek is parancsolgatni szeretett, most így az egész társaság előtt megszégyenítve, leírhatatlan keserűséggel telt el.

Elesztette benne ezt a keserűséget urának megváltozott bánásmódja is. Héthársy ugyanis ezen

eset óta szigorúbban kezelte Illést, a kinek az italhoz való hajlamát már hosszabb idő óta észlelte. Többször, mikor csak legkisebb ittasságot vett rajta észre, erősen megkorholta, sőt meg is fenyegette.

Az ember azonban nem javult s ura végre is kénytelen volt őt a parancsnokságtól megfosztani s a várból kitiltani.

A várnép és az egész cselédség örült, hogy megszabadult Illéstől, a ki ha valamivel mélyebben tekintett a pohár fenekére, alantasaival szemben a kegyetlenségig durva volt.

Menj, menj gonosz Bellál! — kiáltották utána, mikor holmiját szekerre rakva, kihurcolkodott a várból.

Eleget kínoztál minket és sanyargattál! Miattad nem juthattunk az urunk elé panaszainkkal, miattad kellett a sáncárkokon és bástyafokokon éltlen és szomjan naphosszat dolgoznunk, mint az igavonó barmoknak... miattad vonták el tőlünk kemény munkával megérdemelt bérünket!...

Illésben felforrta a düh s égett a bosszúvágy. Megálljatok! Illés keze fel ér még hozzátok ezután is... felér még az uratokhoz is... Megélem én még azt, hogy ez a büszke sásfészek romokban fog heverni, s a ki most dolyfösen éli

ségben volna kénytelen politikája számára talaját keresni.

Alkotmányos felfogás szerint — pedig a koalíció érájában alkotmányos felfogásnak kell uralkodnia — létjogosultsággal csak azok a pártok bírnak, melyek a választó közönségben gyökeredzenek. Ha tehát gróf Andrássy azt tartja a nyitrai megyei alkotmánypártról, a minthogy kell is azt tartania, hogy a pártnak jelenlegi pozíciója a választók akarátán alapszik, akkor nem kell félnie attól az erőpróbától, melyet a pártnak egy igazságos és részrehajlatlan főispán kormányzata alatt ki kellene állania.

Abban a nagy összeütközésben, mely a belügyminiszterium törekvései és a függetlenségi párt között keletkezett, a nyitrai megyei főispáni széket illetőleg még mindig meg van adva a mód a kérdés gyors megoldására. Kinevezhet a miniszter néppárti, vagy függetlenségi embert, a mely utóbbi esetben a függetlenségi párt a kinevezést megelégedéssel fogadná, de az előbbi esetben is meg tudna nyugodni benne, mert Nyitra megyében a függetlenségi párthoz közelebb áll a néppárt, mint az alkotmánypárt.

De meg lehetne oldani a kérdést úgy is, hogy egy bevallottan párton kívüli, a ki multjánál fogva tényleg egy irányban sincs lekötve, vagy feszélyezve, de *becsületes koalíciós politikát* folytató férfiú neveztetnék ki, a minőt gróf Andrássy épp azokban a körökben, a melyekkel oly szívesen érintkezik, nem egyet találhat.

Elvégre is, a míg a koalíció fennáll, addig a vármegyékben koalíciós politikákra van szükség.

Ha ezt a helyes elvet a belügyminiszteriumban szigorúan szem előtt tartották volna, ha nem tömték volna meg a főispáni székeket olyan emberekkel, a kik ebben a fontos állásban nem képesek pártpolitikai mivoltukat háttérbe szorítani s a koalizált pártok jogos érdekeit lojális

készséggel előmozdítani, most az ország legnagyobb pártja nem harsogná a kormány fülébe: Likvidáljon a koalíció minél előbb, mert mi nem érzünk kedvet magunkban arra, hogy a 67-ért meghaljunk.

Folytasson a kormány koalíciós politikát, s a hosszú alkotmánypárti nótáznak vessen véget mindenütt — Nyitra megyében is.

Az élelmiszerek drágasága. Éveken át kellett az országnak szenvednie az élelmiszerek drágasága miatt, míg végre megmozdult a kormány is s most a baj ellen a városi hatóságokkal karöltve orvosszereket keres. A társadalom már jóval korábban kezdett a védelemről gondoskodni, követve azt az elvet: Segíts magadon és az Isten is megsegít. De csak kevés helyen ismerték fel, vagy ha felismerték, nem vették igénybe a védekezés helyes módját. Mint eredeti gondolat, sokaknak megtetszett a közös konyhák intézménye. Az Alföld és a déli megyék legnépesebb városai-ban a családok egymásután oszlatták fel a háztartásukat s megszínálták a közös konyhát, közös étkező helyiséggel. Ez a badar intézmény azonban olyan fiaskóval végződött, hogy a hol megpróbálták, ott ugyan alaposan elment tőle az emberek kedve. Ez tehát védelmi eszköznek a drágaság ellen, be nem vált. A miniszterelnök által a mult héten egybehívott enquete sok helyes intézkedést hozott javaslatba a drágaság csökkentésére. Így igen megszívlelendő és gyakorlatilag is a legrövidebb idő alatt keresztülvihető mindaz, a mit az enquete a mezőgazdasági termelés fokozására vonatkozólag ajánl, úgy mint a konyhakertészet fejlesztése, mely a városokat övező falvakban, egy-két urasági gazdaságot leszámítva, szánandó gyengén áll. Népünk a konyhakertészetet úgyszólván teljesen elhanyagolja, házi kertjét, földjét a világról sem ültetné be más nemű zöldséggel, vagy hüvelyes veteménynyel, mint a melylyel ő maga élni szokott. A húsdraágaság ellen az enquete az állattenyésztés emelését mondta ki szükségesnek s ezen a téren is igen életrevaló eszméket pendített meg. Mindaz azonban, a mit a tanácskozáson megbeszéltek, állami és hatósági feladat. Pedig hát magának a társadalomnak is van ezen a téren elég tenni valója, sőt a társadalom közreműködése nélkül az állami és hatósági intézkedésekkel csak fel eredményt lehet elérni. A legfontosabb minden esetre annak a szempontnak a mérlegelése, vajjon nem okozza-e az élelmi cikkek drágaságát a közvetítő

kereskedelem? A hol tényleg ez az oka az árak felcsigázásának, ott csak a tömeges beszerzés, melynek egyetlen módja a *szövetkezés*, használható. A szövetkezetek a modern gazdasági életben a legkitűnőbb ellensúlyozó erők a termelők és a fogyasztók érdekei között.

Magyar betegség.

Irta: **Reflector.**

III.

Külföldön a sok mulató ember mellett, van sok fáradhatatlan dolgozó egyén. Minálunk a sok mulató mellett kevés azoknak a száma, akik a közért is valamit munkálkodnának.

Nálunk az az uralkodó felfogás, hogy elég az, ha ki-kij saját hivatalán, foglalkozásán kívül nem ismer más társadalmi kötelességet s nem tartja szükségesnek szabad idejének egy részét a nyilvános életnek szentelni, hanem lehetőleg minden szabad idejét saját énjére fordítani. Mindenesetre rendjén van, ha minél többen hivatásuknak élnek s állásukból folyólag kötelességüknek híven eleget tesznek. De ez ma már nem elégséges. Minél inkább terjed a kultura határa, minél nagyobb társadalmi rétegek lesznek részesei az igazi haladásnak, annál nagyobb arányokban fognak az emberi igények növekedni s így annál bonyolultabb lesz az a probléma, hogy a számban és műveltségben gyarapodó osztályok jóléte biztosítható, s hogy az elmaradottabb, elhanyagolt rétegek felemelkedhessenek a megelégedettségre ama légkörébe, mely egyedül képes biztosítani a társadalmi rend, a békés fejlődés menetét.

Igaz, hogy nálunk is vannak férfiak, a kik eleget fáradoznak a közért; ámbar sok azoknak a száma is, akik nem közérdekből, hanem inkább egyedül önértékből cselekszenek. Az önzetlenül cselekvő hazafiak csoportja ellenben kicsiny s ez a magyarázata annak, hogy annyira visszavagyunk kulturában, közgazdaságban, államiságunk teljes kiépítésében.

Mert mit ér az, ha vannak tetterős, hazafias szellemtől ihletett kormányférfiak, de nem lesznek támogatva a nemzet céltudatos munkája és törekvései által. Mert nem elég a nagyszabású koncepciókhoz fejet bólintva helyeselni, hanem mindenkinek, mint az állami organizmus egy-egy élő szervecskéjének közre kell működnie a nemzeti erőgyűjtés, az államépítés nehéz, de memés munkájában.

Ha az óraműben a csavarkák, géprészecskék nincsenek a maguk helyén s nem forognak s nem mozognak bizonyos szabályok szerint, akkor

benne napjait, az összeomlott romokon fog keseregni tengernyi szenvedése felett...

A dühös, bosszút lihegő ember elment és sokáig nem lehetett hallani a híreit.

Egy napon Héthársy lovászi leveztették az urasági ménes gyönyörű paripáit a völgybe s a Vág mentén futó országúton sétáltatták. Letérve az országútról, erdő szélére értek, a hol csak egymásután haladhattak. Alig tettek néhány lépést a szűk ösvényen, az első lovas alatt összerogyott a mén. Oldalába éles nyilvessző fúródott, mely abban a percben ölte meg a nemes állatot.

Nagy ijedtség támadt a lovasok között, kiknek paripái meghököltek. A legények leugráltak lovaikról és kémlelni kezdték a tájat. Ezalatt egyik nyíl a másik után repült s mindenik egy-egy mént terített le. Az összerogyott, hánykódó állatok vonaglásától a hátrább álló paripák megijedtek s örült vágatással száguldottak el a völgy minden irányába.

A félelmükben majd kővé meredt lovászok tehetetlenül nézték a paripák eltűnését, melyeket hosszú keresés után a falvakbeli emberek segítségével fogdostak össze, de egyet sem kaptak vissza sértetlenül. Héthársynak 16 méne pusztult el ettől a merénylőtől.

Hiába tettek túvé a környéken minden zugot, fát és bokrot, a tettes nyomára rá nem akadtak.

Néhány hét múlva vendégekkel volt tele a vár, Héthársy Lőrincné, Toronthály Magda nénapját ülték. Későre járt az idő, de mintha az éjszaka mélységével a jókedv is fokozódott volna. Az úri nép az emeleti szobákban, a cselédség a földszinti csarnokokban, melyek háborús időkben fegyvertárak voltak, mulatott.

Hirtelen nagy zaj támadt a várudvaron, a nyári éjszakának csendjét az őrőség eszeveszett futkosása törte meg, a bástyákról rémes vészkiáltások hallatszóttak. Nemsokára megkondult a torony félrevert harangja, a cselédség rohanva tödült az udvarra, a várkastély lángokban állott.

Egy pillanat alatt előkerültek a vízzel telt óriási hordók, a kastély falaira létrákat támasztottak, a lapos tetőn levő medencéket vízzel töltötték meg s a cselédség és az őrőség fáradhatatlanul oltogatta a felcsapó lángokat, de az elhatalmasodott elemmel nem tudott megküzdeni.

A vendégeknek csak annyi idejük volt, hogy kimenekülhettek az udvarra az emeletről, melynek mennyezete iszonyú robajjal szakadt be.

A nagy súly alatt átszakadt az emelet padlója, megsemmisítve a földszinti helyiségek egész berendezését. A várkastélyból csak megrongált, kormos falak maradtak meg.

Héthársy ezen katasztrófa után átköltözkö-

dött Sztrechnóra, s ott lakott, a míg a podhragyi várat helyre nem állították. Ez két évbe került.

Ezután ismét büszke fényben pompázott a várkastély, melybe a nagy úri élet is visszatért.

Héthársynak egyetlen figyerméke volt, István, a ki ez időtájt 16-ik évét élte. Harcra és lovagtornákra termett bátor ifjú volt, daliás külsővel és nyílt észszel megáldott, nemzetségének reménye és büszkesége.

Róbert Károly visegrádi udvara Héthársyt is magához vonzotta. A gazdag úr hosszabb ideig volt távol, míg végre értesítette feleségét és fiát, hogy haza érkezik.

Az előre megállapított napon a fiatal István elébe lovagolt az atyjának. A mint a várból leveztető kigyóútnak utolsó kanyarulatához ért, az út melletti sűrű bozótból egy ember ugrott elő s a mit sem gyanító ifjút egy hosszú nyelvű csákánnyal leütötte, azután ismét eltűnt a sűrűségben.

Az a három fegyveres, a ki a szerencsétlen ifjút kísérte, rögtön a merénylő után iramodott, de nem tudott rátalálni. A személyét azonban felismerték; Illés volt a gyilkos.

Elképzelhető a szegény apa fájdalma, a ki a ragyogó királyi udvarból fiának ravatalához jött haza.

* * *

a mechanizmus működése megszűnik. Hasonlóan, ha a társadalom összműködése, az egymásért való cselekvésben nem teljesíti elegendő mértékben kötelességét, akkor ugyan nem szűnik meg az emberek élet fenntartó működése, hanem zűzvaros felfogások, áthidalhatatlan ellentétek, gyűlölség, a társadalmi rend felforgatására irányuló forradalmi mozgalmak osztják meg az embereket. Ez pedig nem állam alkotó, hanem állam bontó szellem.

És a mint ez így áll az államra nézve, ugyanaz áll annak alkotó részéről, a megyék, városok, községekről. Hiába működik egy város élén ambiciózus tisztviselői kar, vagy hiába igyekszik öt-tíz lelkes ember minden erejéből egy város derut állapotának véget vetni, ha őket nem támogatja a hatóság és a polgárság szolidaritása. Így munkájuk nem csak meddő marad, ellenkezőleg még idealizmusuk, az irigykedő, de különben semmit nem akaró polgártársaik részéről, gúnytárgyává tétetik.

Mindez nem volna így, ha a „magyar betegség“ nem mételeyezte volna meg az intelligenciát. Ha művelt közönségünk egy félszázad alatt szabadidejének csak egy részét komolyan áldozta volna fel Széchényi utmutatása szerint, akkor ma ennek a nagy magyarnak az eszméi nagy részben megvalósítva, a nemzet hatalmas haladásáról tennének tanuságot.

Igy azonban értelmiségünk nagy része csak megnevezni tudja a vészthozó jelenségeket, lényegükkel azonban nincsen tisztában, mert nem vett magának elegendő időt és fáradságot, hogy az alapokat behatóan tanulmányozza.

Nyitra vármegye selyemtenyésztése 1907. évben.

Nyitra vármegyében 1907. évben 52 községben közterületeken és közutak mellett volt: lombzedésre nem alkalmas szederfa 10,397 darab, lombzedésre alkalmas szederfa 2,200 drb.

A szokásos csonkítás után 2,012 drb. lombzedésre alkalmas szederfa állt rendelkezésére a selyemtenyésztőknek. Jutott egy selyemtenyésztőre átlag 7 fa. A magántulajdonban lévő szederfákon kívül a fenti szederfáknak köszönhetjük a selyemtenyésztés sikerét. Ezen évben tényleg 278 család vállalt selyemtenyésztést. Ezek közül 262 család 4,298 kgr. gubót termelt és 8,786 koronát keresett. Átlagos keresete egy selyemtenyésztőnek 33 korona volt; legmagasabb keresete pedig egy tenyésztőnek 191 koronára rugott. Ezen tenyésztő-

nek neve Éliás József verbói lakos. Részint gondatlanság, részint lombhiány miatt 16 családnál nem sikerült a tenyésztés. A selyemtenyésztés megkezdése óta 53,795 koronát fizettünk ki a vármegyében.

Nyitra vármegye szederfaállománya: Az országos selyemtenyésztési felügyelőség kiosztott részint a vármegye községeinek, részint a községekben lakó magánfeleknek 1907-ben 3,429 darab kiültetésre alkalmas szederfát; 68,450 drb. 2-3 éves szederfacsemetét. Működése óta pedig kiosztott a vármegyében 13,480 darab kiültetésre alkalmas szederfát; 919,440 darab 2-3 éves szederfacsemetét.

Ez évben a községi faiskolákból kiültettek 4,643 drb. szederfát.

Ez évben tönkrement 689 darab fiatal és 73 darab öreg szederfa.

Ha a selyemtenyésztést az egyes járásokban termelt gubómennyiség és az ezután kifizetett kereset szerint vesszük, akkor minden tekintetben a nyitrai járás áll az első helyen, amennyiben az idén ezen járásban 2,638 koronát, az intézet működése óta 15,790 koronát fizettünk ki.

Ha pedig a tenyésztők átlagos keresetét vesszük irányadóul, akkor a vágújhelyi járás áll legelső helyen, ahol egy-egy tenyésztőnek 56 korona átlagos kereset jutott.

Beváltó állomások vannak: Ürményben, Érsekújvárott, Vágújhelyen, Újvároskában, Szomorfalun.

Az idén legerősebb volt az ürményi beváltó-állomás. Több mint 3,000 korona értékű gubót váltottunk be ezen az állomáson.

Ezzel kapcsolatban örömmel mondjuk el, hogy a tenyésztők évről-évre jobban belátják, miszerint a gubónál is érvényesül azon általános igazság, hogy a jobb árúért nagyobb összeg fizethető, mint a silányért.

Ezért ma már nem nagyon idegenkednek az előre való válogatástól. Sőt iparkodnak minél helyesebben csztályozva beszállítani a gubót, mert tudják jól, hogy a válogatással kell eltölteniök az időt a beváltó-állomáson. Különben örömmel jelenthetjük azt is, hogy a helyesebb tenyésztés következtében már nem vagyunk kénytelenek olyan szigorúan eljárni a gubók válogatásánál, mint az előző években.

Nyitra vármegyének lakossága 428,296 lélek. Ezek közül 0.061% vagyis 262-en foglalkoztak selyemtenyésztéssel 1907. évben és kerestek:

1. A termelt selyemgubó után 1907. évben 8,786 koronát; 1880-tól 1907-ig bezárólag kifizettünk 53,795 K. 2. A selyemtenyésztés terjesz-

tésére 1907. évben 4,272 koronát; a felügyelőség működése óta pedig kifizettünk 33,643 koronát. Összesen: 87,438 K.

Ezzel szemben Bács-Bodrog vármegyének lakossága 766,779 lélek, akik közül 2.79 százalék, vagyis 21,406 foglalkozott selyemtenyésztéssel, és ezeknek a selyemtenyésztés megkezdése óta 22,910,571 koronát fizettünk ki.

Már most, ha Nyitra vármegyében olyan nagy volna a szederfaállomány, hogy a lakosságnak 2.79 százaléka foglalkozhatna selyemtenyésztéssel, mint Bács-Bodrog vármegyében, akkor Nyitra vármegyében 12,688,742 koronát fizettünk volna ki.

Ezen táblázat csakugyan örvendetes adatokat tár fel azok előtt, akik ismerik azon kötelességet, hogy a szegény népet keresetnek kell juttatni. Együttal reámutatunk azon egyszerű, de biztos módra, amelylyel ezen kereset fokozható. Ez a szederfatenyésztés jóakaratu felkarolása.

A jelentés külön számol be azon városok és községek selyemtenyésztéséről, a hol megfelelő mennyiségű szederfa hiányában az idén is csak igen csekély eredménnyel járt a tenyésztők munkája.

Ezen ismertetésnek csakis az a célja, hogy ráirányítsuk az illetékes tényezők figyelmét a szegény nép törekvésére, melyet a selyemtenyésztés terén kifejt, mely azonban sok helyen évről-évre eredménytelen marad, mert közterületeken nem rendelkeznek elegendő szederfával.

Azt hisszük, szükségtelen bizonyíttatnunk, hogy különösen a mostani általános nagy drágasági viszonyok között, milyen nagy baj az, ha a segítségére szorult szegény nép nem használhatja ki saját javára a biztos keresetet nyújtó selyemtenyésztést, amelyhez tudvalevőleg semmi befektetés nem kell, s amelynél az aggok és gyermekek, tehát a családnak azou tagjai is elláthatják a teendőket, kiknek munkája más gazdasági ágazatban amugy sem érvényesülhet.

Egymaga ez a körülmény is eléggé nyomatókos ok arra, hogy az intéző körök és így legelső sorban a városok és községek vezetői előteremtsek a selyemtenyésztés üzésének sarkalatos feltételét, a szükséges szederfaállományt s ezzel hivatásszerűleg előmozdítsák a szegény nép anyagi jólétét.

A legnagyobb melegséggel kérjük tehát az illetékes tényezőket, hogy a szederfatenyésztés legbehatóbb felkarolásával, valamint az utcáknak, köztereknek és közutaknak szederfával leendő befásításával és epreskertek létesítésével emeljék virágzóvá a selyemtenyésztést.

Ujdonságok.

Hatvanhetesek fuziója. Minden cáfolat ellenére komoly politikai körökben is fentartják azt a hirt, hogy a gróf Andrássy Gyula vezetése alatt álló 67-esek az elszéledt Tiszacsoporttal egyesülve egy számra nézve tekintélyes párttá szándékoznak tömörülni s ilyen egységes szervezettel akarnak harcba menni a függetlenségi párt ellen. *Bevallott* célja volna ennek a fuziónak a 67 megmentése, be nem vallott célja pedig — legalább Tiszák részéről — mi más lehetne, mint a liberális éra politikai és gazdasági rendszerének visszaállítása? Az ország bajait már igazán semmivel sem lehetne jobban szaporítani, mint egy ilyen egyesüléssel, mely az alkotmánypártot úgy elnyelné, mint a mézeseppet az egy hordó ecet és vissza hozná nyakunkra minden veszélyét és nyomorúságát annak a politikának, melyet csak a szövetkezet pártok ropant erőfeszítésével sikerült megbuktatnunk. Nem csak a politikai erkölcs, hanem a politikai ésszerűség is tiltja, hogy reaktiváltassanak az alkotmány ellen vétett emberek, kik — mindenre kaphatók.

A püspök-koadjutor betegsége. Gróf Batthyány Vilmos püspök-koadjutor betegségében a múlt hét első felében veszélyesebb jellegű tünetek mutatkoztak, melyek azonban már muló félben vannak. A beteget két fővárosi orvos is megvizsgálta s a rokonság köréből többen

Évek multak el, Podhragy ura megöregedett s csendes visszavonultságban töltötte napjait.

A várbelieknek feltűnt, hogy a várban évek óta egy lovag tartózkodik, a ki ha emberek előtt mutatkozik, mindig sűrű sisakrostélylyal jelenik meg. Gyakran ki és be megy, küldetéseken járkal az úr parancsából, de soha senkihez egy szót sem szól.

Feltűnt a várbelieknek az is, hogy minden évben hamvazó szerdán a várnépen kívül egy szörnyű ember jelenik meg a hamvazáson, a kinek az arcát bő csuklya takarja el. Az emberek sutogták, hogy ez a szörnyű ember azonos a sisakrostélylyos lovaggal.

Titok, megfejthetetlen rejtély volt az egész ember. A vidéken, ha szóba jött a podhragyai vár, az emberek mindig kíváncsian fürkészték annak titokzatos lakóját.

Minthogy ősrégi szokásnál fogva hamvazó szerdán mindig a környék népének is szabad volt a várkápolnába feljönni, egy ilyen alkalommal, midőn az öreg Héthársy és egész családja meghamvasztatta magát, roskadozó léptekkel előjött egy rejtett ajtón át a szörnyű ember.

A szertartást végző pap bevárta, a míg az öreg az oltár elé csoszogott, azután őt is meghamvazta.

Mialatt a szertartás folytatódott, az öreg

kifelé indult. Az oltártól néhány lépésnyire azonban lerogyott, majd felkelve térdre ereszkedett, kitérte kezét és halk hangon rebegte: Meg kell halnom... imádkozzatok bűnös lelkemért... én vagyok a gyujtogató... a gyilkos... Illés... Ezzel lehanyatlott és kiadta lelkét.

A jelenvolt népen a szörnyűködés hangja futott végig, de az öreg Héthársy felállt és kezével csendet parancsolt.

Emberek néztek őt, mondotta, ez Illés, a ki a ménesemet elpusztította, váramat felgyujtotta, fiamat... s itt megcsuklott az ősz várúr szava... megölte.

Éppen ma van 15 éve, hogy visszajött ide a zsványtanyáról, megvallotta bűneit és kért, hogy öljem meg. De én megkegyelmeztem neki s ő hűséges szolgálatokkal vezekelt mindenért, a mit ellenem vétett. Bocsássatok meg neki ti is s teljesítsétek utolsó kérését, imádkozzatok lelkéért!

A nép megilletődve hallgatta a várúr szavait, a pap pedig leborult az oltárnál, a koruson megzendült a zsoltáros éneke: De profundis clamavi ad te Domine! A mélységből kiálték hozzád Uram!

A podhragyai vár sirkertjében szép kőkereszt őrizte a megvezekelt haramia emlékét. A nép tömegesen járt a sírhoz és sokat beszélt a titokzatos emberről.

meglátogatták, így mostoha atyja gróf Széchenyi Tivadar, továbbá Batthyány Tivadar orsz. képviselő, gróf Batthyány Béla a beteg püspök fiverei.

Az esztergomi egyházmegyéből. Plechló János, kátlóci plebános a jókeői esperesi kerület alesperes-tanfelügyelőjévé nevezetett ki.

Kinevezések. A földmivelésügyi miniszter Hradil Dezső, ösztöndíjas gyakornokot Hradil Ferenc nyitrai vasúti állomás főnök fiát, az állatorvosi főiskola járványtani tanszéke mellé 2 év tartamára tanársegéddé kinevezte. — Az igazságügyminiszter Odry János szenici járásbírói segédtelevényvezetőt az igali járásbíróshoz televényvezetővé nevezte ki.

Primícia. Az esztergomi egyházmegyében súlyosan érezhető paphiány miatt a IV-dik éves hittanhallgatók egy részét Rajner Lajos felszentelt püspök és érseki helynök márc. 1-én áldozópapokká szentelte fel. A felszenteltek egyike, *Bresztlyák Sándor* e hó 3-án mutatta be első szent miséjét Érsekújvárott, a plebánia templomban, Erhardt Viktor esperes plebános manduktorsága mellett.

Esküvő. *Bargár* Ferenc privigyei kereskedő febr. 26-án vezette oltárhoz *Gramantik* János privigyei földbirtokos nagyműveltségű, leányát, Bertát. Az esketési szertartást a menyasszony testvérbátyja *Gramantik* Ágoston végezte gondolatokban gazdag, megható beszéd kíséretében.

A nyitrai kath. kör műkedvelői ének-és zeneelőadásokkal összekötve még négy felolvasó estét fog rendezni a böjti időszakban: márc. 8-án dr. *Benes* István és *Konrád* Ferenc tanárok, — márc. 15-én dr. *Cserenyey* István tanár, — márc. 29-én *Steiner* Gyula úr, apr. 5-én dr. *Franciscy* Lajos tanár urak felolvasásával. Mindegyik felolvasást zene- vagy énekelőadások előzik és követik; az első kivéve, mindegyik estét melodráma vagy magán előadás fejezi be. — *A márc. 8-án tartandó előadások* este 8 órakor kezdődnek. *Belépti-díj* nincs. Az első estére szétküldött értesítők mind a négy estére meghívókul szolgálnak. Részletesebb műsor a lapokban fog közöltetni. A kör a tagok ismerőseit is szívesen látja.

Szociális előadás. A ker. munkás-egyesületben ma d. u. 5 órakor *Riszner* Gyula karkáplán szociális előadást tart. Utána a szociális szempontból is nevezetes berendezésű munkástelep, a Krupp-féle ágyúművek kerülnek bemutatásra.

Plebános választás. Esztergom városa e hó 5-én egyhangulag és nagy lelkesedéssel esztergomi plebánossá választotta *Matéffy* Victor esztergomi káplánt. A mindössze 26 éves fiatal lelkesnek megválasztása az esztergomi hívek között határtalan örömet keltett, a kik nagy tisztelettel és szeretettel csüngenek papjukon. A megválasztott új plebánost Esztergom városa élénk és impozáns ovációban készül ünnepelni. A fiatal plebánosnak atyja *Matéffy* Árpád vágssellyei közalapítványi érdekes. Érdekes, hogy a megválasztott új plebános lelkészé történt felszentelésének első évében összeadta nővérét *Pázmány* Aurél helybeli pénzügyigazgatósági számtisszttal, következő évben másik nővérét eskette *Róthnagel* János tóhóli földbirtokossal, harmadik évben pedig *Árpád* nevű öcsését, a ki bpesti posta és táv. tiszt. Néhány nap múlva a fiatal plebános városunkba érkezik, hogy nővérének *Pázmány* Aurélnak születendő gyermekét megkeresztelje. Ugyátszik, nemcsak a katolikus egyháznak, hanem a családjának is nagy szüksége van reá... A jelentős munkakörbe lépett buzgó papot szívből üdvözljük és működésére az Isten áldását kívánjuk.

A szocialista egyesületek közgyűlése. A nyitrai keresztény szocialisták szépen fejlődő egyesülete mult vasárnapon számolt be működésének 2-ik évről. A közgyűlést az egyesület helyiségében d. e. 10 órakor nyitotta meg *Szteszkál* József elnök, ki szíveshöz szóló szavakkal beszélt a munkásság összetartásáról. A titkár jelentése következett ezután, melyről jövő számunkban bővebb kivonatot közlünk. Az 1908-ra választott tisztikar a következőkből alakult: Elnök *Szteszkál* József, alelnök *Juhari* Károly, titkár *Kaszala* János, m. titkár *Bednarovics* Ágost, pénztáros *Krajcsovics* István, m. pénztáros id. *Rusz* István, könyvtárosok *Divilek* István, *Neugebauer* Kálmán. Ellenőrök és gondnokok *Jankovics* Pál, *Jeney* János és *Spatyina* István. A rendező bizottság elnöke *Bednarovics* Ágost. A vigalmi bizottság elnöke *Risnyovszky* János. A számvizsgáló bizottság elnöke *Kutvaszer* István; a két számvizsgáló bizottság tag *Herwerth* János, *Belák* József. A választmányba az egyesület, tekintve azt, hogy a mun-

kás legfontosabb érdeke a munkaadókkal szemben a kölcsönös megértés s a békés jó viszony megteremtése, 15 iparosmestert választott, s a szakszervezeti helyi csoportok tisztviselői és képviselői foglalnak helyet a választmányban. A többség természetesen a munkástagoknak van biztosítva. A közgyűlés az egyesület alapszabályait is módosította, elfogadva egészben a központ által kiadott közös szabályzatot. Ennek folytán a ker. munkás-egyesület neve ezentúl keresztény szociális egyesület lesz. Az egyesületnek pártoló tagjai is lehetnek, kik egyszerre vagy egy éven belül legalább 1000 koronát adoznak az egyesület céljaira. Elhatározta továbbá az egyesület, hogy a régi épületet lebontatja és egy nagy termet (17—7 méter), állandó színpadot stb. épít helyébe. Ezzel nemcsak pártatlan egyesületi ház létesül, hanem az otthon nélkül szűkölködő sok iparosmester is társadalmi kört nyer csekély 2 kor. párt. tags. díj mellett. Kimondotta továbbá az egyesület, hogy a tűzifa beszerzésre szövetkezetet alakít akképen, hogy a nyáron át gyűjtő-pénztárt nyit s téltre 50—100 vaggon tűzifát hozat a félretett pénzen. Míután a közgyűlés jkvi köszönetet szavazott mindazoknak, kik a szociális cél előmozdításához hozzájárultak, elnök lelkes beszéddel a közgyűlést bezárta.

A *szolnai* ker. szoc. egyesület is a minap tartotta közgyűlését. E közgyűlés impozáns diadal volt; a keresztény eszmék erejének gyönyörű megnyilatkozása, a melyek nem csak hatni tudnak, hanem tartalmaságuknál fogva az embert teljesen kielégíteni és betölteni.

A társadalom gerincét, a polgárságot ezek egyesítették az iparosztályllyal s mintegy széles hullám átjárták minden réteget, nem hogy bontsanak, hanem a jog, igazság és szeretet nemes kapcsaiban egyesítik a ker. elemet. *Ruzsicska* Tamás, a kör titkárának referádája gazdag a tartalomban és a munkában. A kör tulajdonképpen csak 6 hónapos csecsemő korát éli, de erőteljes a szoc. eszmék befogadására és kivívására. Az 1907. szept. hónapjában tartott választó közgyűlés dr. *Brezsny* S. ügyvédet állította a kör élére. Alelnökül ifj. *Junek* Józsefet választotta, ki a ker. szoc. eszmék hadseregébe a legbuzgóbb lelkesedéssel toborzott katonákat. Titkárává *Ruzsicska* Tamás, helybeli segédlelkésszt tüntető bizalommal jelölte. Ő bontotta ki tulajdonképpen a ker. szoc. zászlót és végig hordozta. Ma már nemcsak ő tartja kezében, hanem 400 ember, a kik rajongva csoportosulnak köréje. Dolgoznak, tanulnak, olvasnak, hogy a szoc. elvek métóságának művelt, csiszolt hordozói legyenek. Főpénztáros lett *Filkorn* Ferenc, hitoktató.

A belélelet intenzív teszük a vasárnap előadások, melyek rendszeresen tartatnak. Ezek az egyesületnek szakadatlanul ismétlődő színlőkései, a melyek beleöntik a tagokba a ker. öszszetartozandóság érzéseit. Ez az egyesület iskolája. Itt váltják apróra a szoc. eszmék szemleli tőkét; itt tanulnak ker. szocializmust, földrajzot, történelmet, gazdaságtant abban a keretben, hogy midőn kultúrájukat gyarapítják, hazafias szellem légtörében mozognak. Előadásokat tartottak: *Dr. Mihalic* L., dr. *Kmetykó* K. A kör titkára: a a szoc. demokrácia hamis jelszavairól; a ker. eszmék kulturális hatásairól. Vetített képekben mutatta be *Rajna* vidék nevezetesebb városait; *Palesztina* sz. helyeit. *Filkorn* Ferenc beszélt a kath. autonomiaról; a kath. egyház világhelyzetéről; az astronomiáról; a napnak és a holdnak földünkhöz való viszonyáról; a francia forradalomról; a tudóvról. Szintén vetített képekkel illusztrálta előadásait.

Az egyesület kétszer lépett a nyilvánosság elé: karácsonyi színjátékkal és farsangi dilettáns előadással. A szolnai közönség jelenlétével honorálta az egyesület törekvéseit. Ez utóbbi előadásban valami ismeretlen egyéniség „a tót zatyafiak mókái” akarta hallani és hazafias nagy felháborodással elpanaszolta egy felvidéki lapban hamis szavakkal az előadásnak pánszláv tendenciáját.

Nem akarok ebből felekezeti kérdést csinálni, de valószínűleg a sorok homályában oly valaki rejtezködik, a ki nem barátja a keresztény eszmék terjedésének. Bántja őt, hogy a keresztények tömörülnek. Ne félte a hazafias dekadenciáját. Az előadások programja és a vezető személyek renoméja leszögezi a hazafias irány és működésnek kereteit. Van az egyesületnek dalárdája is. *Filkorn* Ferenc vezetésével, a mely egyrészt az isteni tiszteletnek fényét akarja emelni, másrészt a kör tagjainak zenei érzékét művelni és nemesíteni.

Végül a közgyűlés egyhangulag elfogadta azt a javaslatot, hogy felír a törvényhatóság

a korezmák szombat esti és vasárnapi zárvaratásáról; mert e helyiségek a nép hitének, erkölcsének és gazdasági önállóságának strásói. F.

A vármegye közigazgatási bizottsága folyó hó 10-én d. e. 10 órakor ülést tart.

Uj gazdasági tudósító. A földmivelésügyi miniszter *Molitor* Ferenc bucsányi lakos szám-tartót a galgóci járásra nézve a gazdasági tudósító tisztséggel megbizta.

A csermendi plebánia átadása. A csermendi plebániát f. é. márc. 4-én adta át *Kuihának*, dr. *Janda* József érseki biztos jelenlétében *Jakabovics* János, ideigl. adminisztrátor, a ki még aznap délután elfoglalta új adminisztrációját a sissói plebánia.

Gyermeknapok. Az országos gyermekvédő liga, szokásos évi gyermeknapjainak idejét április 2. és 3. napjára tervezi. Nyitra is előkészületek folynak, hogy a szeretet ezen munkájához minél több jószívű adakozó járuljon fillérei-vel e napokon.

A központi bank pöre. *Grünfeld* Nánán nyitrai ügyvéd s a *Markhot*-féle nyitrai megyei alkotmánypárt legujabb hivatalos lapjának a *Nyitrai Hirlapnak* főszerkesztője kritika tárgyává tette a nyitrai központi bank 1905. évi mérlegét, melyről azt állította, hogy meg van hamisítva. *Grünfeld* ezenkívül az igazgatóság működését is erősen bírálta. E miatt a nevezett bank rágalmazás és becsületsértés címén bepelelte *Grünfeldet*. Az ügy február 27-én tárgyalattott a pozsonyi esküdtszék előtt, mely a vádlottat úgy a rágalmazás mint a becsületsértés vádjá alól felmentette. Az ítélet ellen a bank igazgatósága semmiségi panaszt jelentett be.

A ker. szoc. egyesület farsangi mulatsága. Dacára a sok helyen ugyanakkor rendezett farsangi mulatságnak, a munkás-egyesület ünnepélye várakozáson felül sikerült. Az egyesületben rendezni szokott színelőadásokat úgy megkedvelte a közönség, hogy a *Risnyovszky* János kitűnő vezetése alatt álló műkedvelők mindig telt ház, jobban mondva zsúfolt teremben játszanak. A Falu rossza került színre *Tóth* Ede kiváló népszínműve dalokkal és tánccal. A hölgszerepek majdnem kivétel nélkül úgy sikerült alakításuk voltak, hogy egytől sem vonhatjuk el a dicséretet, de külön is ki kell emelnünk *Sulya* *Mariska* k. a. (*Finu* *Rózi*), *Steffan* *Pisti* k. a. (*Bátki* *Tercsi*) és *Risnyovszky* *Emma* k. a. (*Feledi* *Boriska*) szerepeit. A férfi szerepekben *Risnyovszky* *János* (*Göndör* *Sándor*), *Simek* *Antal* (a bakter), *Hiba* *Pál* (*Feledi* *Gáspár*), *Novotzky* *József* (*Feledi* *Lajos*) játszottak legjobban. Az egész előadás élvezetes kísérője volt a sok szép népdal, melyek betanítása *Cserenyey* *István* dr. egyesületi énektanár főérdeme. A színelőadás után reggeliz tartó tánc vette kezdetét. A mulatság a legszebb rendezet ért véget. — Ez alkalommal felülfizettek: *Bezak* *István* dr., *Krajcsovics* *István*, *Szteszkál* *József*, dr. *Franciscy* *Lajos* 2--2 kor. *Kaszala* *János* dr. 4 kor., *Belák* *József*, *Breckska* *János*, *B. L.*, *Filkorn* *Jenő*, *Greschner* *János*, *Juhari* *Károly*, *N. N.*, *Sulgan* *András*, *Szabó* *Imre* 1—1 koronát. A kegyes adományokért hálás köszönetet mond az egyesület vezetősége.

Az ellenszegülő szinigazgató. A legutóbbi sziniválasztmányi ülésen panaszok felhozta *Mezei* szinigazgatónak azon prepotens intézkedését, hogy a páholybérletet vagy azok tulajdonosait egyéni jogaikban önhatalmulag korlátozza és megszorítja, a mennyiben a szinlapokon azt hirdeti, hogy a kis páholyokba 4, a nagyokba 5 személynél több nem foglalhat helyet, ha pedig valaki ezen felül vezet be vendéget a páholyába, akkor minden személy után (még ha gyermek is) külön 2 korona fizetendő. Minthogy a sziniválasztmány ilyenmő határozatot soha sem hozott, sőt az egész eljárásról hivatalos tudomása sem volt eddig, határozatilag kimondotta, hogy helyteleníti *Mezeinek* ezen prepotens eljárását és *Tombor* *Kornel* intendáns útján felhívja *Mezeit* önkényes intézkedésének visszavonására.

De Mezei nem azért szinigazgató és nem azért jött Nyitrára, hogy a sziniválasztmány határozatait respektálja, a művelt közönség igényeit kielégítse, hogy kulturális missiót teljesítsen, — hanem hogy a sziniválasztmány minden határozatainak ellenszegüljön, a művelt közönséget zaklassa és kihasználja, léha darabjaival a közérkö-

esőt egyre-másra metelyezze. Most is kimutatta foga fehéret, a mikor a fenti határozat közlése végett az intendáns magához hívatta őt és felhívta fentebb említett hatalmaskodó intézkedések visszavonására. Az elbizakodott ember kijelentette, hogy ő a színválasztmány ezen határozatát tudomásul nem veszi, rendelkezését vissza nem vonja, mert a színválasztmánynak nem csak nem volt joga ilyen határozatot hozni, — sőt ellenkezőleg a színválasztmánynak kötelessége őt mindenben támogatni, pártfogolni és különösen szubvencióval segíteni, nem pedig őt hivatásában és ténykedésében korlátozni.

Ez tehát a hála Mezeitől azért, hogy a színválasztmány oly nagylelkűen járt el vele szemben, — de hát minden botnak két vége van, s a mint értesülünk, a legközelebbi választmányban oly erélyes intézkedések fognak tétetni, melyek alighanem az igazgatói engedély megvonását fogják maguk után vonni. Rése van egyébként abban, hogy a színigazgató ilyen lóhátról beszél közvetlen hatóságával, magának a színválasztmánynak is. Mert először is minő szerződést köthetett a választmány a színigazgatóval, ha azt azonnal felbontani nem lehetett, mielőtt a szintársulat az előadásokat a kikötött időben meg nem kezdte? Pedig tényleg úgy történt, hogy Mezei uram az előadásokat nem febr. 1-én, mint a hogy kötelezte magát, hanem jó két héttel később kezdte meg, de azért a választmánynak még sem állott módjában a szerződést felbontani, hanem be kellett érnie az igazgató megbírságolásával. Másodsor, ha már a bírságolással kellett a választmánynak beérnie, miért nem róvták meg a feltételeket be nem tartó igazgatót az egész bírsággal 2000 koronával, hanem ennek csak egy negyed részével? Hiszen ezen eljárás következtében Mezei egészen jó gseftet csinált, mert az a két hét, melyet Mezei a kikötött időn túl Győrött töltött, behozta az 500 korona bírságot s azonkívül — még valamit, ilyen előzmények után persze hogy lóhátról beszél Mezei a választmánynyal, a publikummal, a sajtóval és mindenkivel, a mit annál könnyebben tehet, mert ez az utolsó szereplése Nyitrán, s köztudomású, hogy bizonyos állat csak egyszer rüg nagyot — mikor utolszor rüg.

Negyven éves tanítói jubileum.

Horráth Antal hólaki r. kath. tanító nem rég ünnepelte tanítói működésének 40 éves jubileumát. Ez alkalommal a jubiléumt Rényi István plebánus és számosan a trencsényi tanítói karból szíves ovációkban részesítették.

Népies gazdasági előadások.

Nyitrai Gazdasági Egyesület elhatározta, hogy vármegye kisgazdái gazdálkodásának belterjessebbé tétele és a mezőgazdasági ismeretek terjesztése érdekében a tél folyamán gazdasági előadásokat rendez. Az egyesület ezen elhatározását siker is koronázta, amennyiben az egyesület eme mozgalmát a földművelésügyi miniszter úr ő méltósága anyagi, a vármegye közönsége pedig a legmesszebb menő erkölcsi támogatásában részesítette. Ennek mérvét legjobban bizonyítja az, hogy az egyesület a tél folyamán 93 községben 77 előadó közreműködésével 372 előadást rendez. Ezenkívül pedig a Nyitrán állomásozó 14. honvéd gyalogezred legénységének tartatik 8 előadás. Összesen tehát a tél folyamán 380 előadást tart az egyesület.

Kántortanító választás.

A Verebélyen megüresedett kántortanítói állásra Schronk Alajos nyitraegerszeghi kántortanító választatott meg, a kit a bíráló bizottság ezen állásra elsőnek minősített.

Meggyilkolta a feleségét.

Schurman Vilmos lakatossegéd, ki iszákosságból származó időközi rohamai miatt hatósági intézkedés következtében a nyitrai kórház elmebeteg osztályán már két évet meghaladó idő óta ápolatik, mult hó 29-én véres gyilkosságot követett el. Nevezett Nyitrán, mint lakatossegéd már hosszabb idő óta lakik családjával, de iszákos természete miatt már sok gondot okozott a hatóságoknak. Még 1906. évi június 13-án a sok panasz folytán, mint közveszélyes elmebeteg elvezették, végre a nyitrai kórház elmebeteg osztályára internálták, honnan rövid időre javulása következtében kiszabadult ugyan, mivel azonban csakhamar erőt vett rajta iszákos természete s ily állapotban nemcsak családjának, hanem a vele érintkezőknek is sokszor testi épességét veszélyeztette, ismét a kórházba került. A legutóbbi időben a kórházban igen jól viselte magát, s így az orvosok véleménye alapján a ház körüli munkáknál is segíthetett, s nagyobb szá-

badságot is élvezett a többi betegeknel. Mult hó 29-én este felé, a kórház gazdasági udvarából, hol épen valamit végzett, a kerítés átugrásával megszökött s egyenesen családjához ment, a mely Nyitrán az Erzsébet-út 3. számú házában lakott. Itt neje szül. Magyar Katalin és 4 apró gyermeke, a kik közül a legidősebb 7 éves, csodálkozva fogadták a feldult arcú családfőt, s ösztönszerűleg hátráltak tőle. Schurman néhány káromló szóval csakhamar feleségének rontott s azt egy közönséges fanyelű késsel támadta meg. A védtelen asszony futásnak eredt, de e közben a dühöngő férj oly szerencsétlenül szurta meg a nyakán, az adámsutka alatti mélyedésben, hogy az utcára menekülő áldozat néhány lépés után halva rogyott össze. A gyilkos a gyermekek és házbéliek által fellármázott s összeverődött néptömeg első zavarában bántatlanul állott odább, s mint ki dolgát jól végezte visszatért a kórházba, a hol az állandóan ott lakó Dr. Fratricis Kálmán főorvosnál azzal jelentkezett, hogy ép most szurta le a feleségét. A meggyilkolt asszonyt, a ki még csak 30 éves erőteljes személy volt, a temető halottas házába szállították, s ott boncolták fel. Az árva gyermekeket ideiglenesen a város vette gondozása alá. A kórházba visszatérő gyilkos elmebetegét most magánzárkában szigorú felügyelet alatt tartják, de reá nézve véres tette aligha fog járnai egyéb megtorlással. Ezen esettel kapcsolatban a helyi lapok hosszasan pertraktálják, hogy a nyitrai kórházban az elmebetegek nem részesülnek a kellő felügyeletben. Már több ízben volt alkalmunk az elmebeteg osztályt megtekinteni s személyes tapasztalatunk alapján mondhatjuk, hogy a kórház ezen osztályán is példászerű a felügyelet. Hogy Schurman ennek ellenére kimenekült és végrehajthatta véres tettet, ez inkább az elmeegógyászat terén országsszerű alkalmazásban álló azon rendszernek tudható be, hogy a könnyebb betegeknek állapotuk elviselhetőbbé tétele céljából nagyon is sok szabadságot engednek, s ez néha napján megbosszulja magát. (Alkoholista-elmebetegekkel szemben nem volna szabad alkalmazni a rendszert. Szerk.)

Március 15. Pöstyénben. A pöstyéni Rákóczi asztaltársaság a f. évi március hó 15-ét egy nagy szabású nemzeti ünnepélyvel ünnepli meg, s tekintettel, hogy a multban is bebizonyította a pöstyéni ifjuság, hogy az alakítás terén jártassággal bírnak, ezen ifjuság most is a következő gazdag programot állította össze. 1. „Hymnusz“ éneklő a férfiak. 2. „Ünnepi beszéd“ tartja Lellei János úr. 3. „Talpra magyar“ alkalmi költemény Radó Antaltól szavalja Borgida Marcell úr. 4. „Magyar dalok“ éneklők Fridrichovszky Camilla k. a. és Pázmány József. 5. „Petőfi a Hortobágyon“ melodráma szavalja Visnyovszky Józsa k. a. kíséri zongorán Ronay Dusi k. a. cimbalmon Vilesek Hedvig k. a. 6. „Czinka panna hegedű szóló játéka Tallér Gyula úr zongorán kíséri Pázmány József úr. 7. „Kunodalok uuartet“ éneklők Kácsa Lajos, Laczkovics Gusztáv, Moszkovcsák Teodor és Schulz Miksa urak. 8. „Március 15.“ alkalmi színjáték I felvonásban. Szereplők: Öreg honvéd Kubis Rezső úr. Unokái Ilonka, Lellei Médi k. a., Sándor egyetemi hallgató Pázmány József úr. 9. „Kossuth nótá“ éneklő a férfi kar. Az ünnepély Dr. Neuirth Nándor úr mint az asztaltársaság elnöke és Scheibner Róbert úr mint a pöstyéni ifjuság zsenije rendezik. Az ünnepélyt nagy nemzeti színű plakátok hirdetik nem csak Pöstyénben hanem a környékbeli községekben is. Az érdeklődés már ma oly nagy, hogy bizony van reá kilátás, hogy a Ronay nagyszálló termei kicsinek fognak bizonyulni.

Az okleveles tanítók és tanító-nők figyelmébe.

A vallás és közoktatásügyi miniszter 1908. január 30-án kelt, s 146500/907. sz. alatt a kir. tanfelügyelőknek kiadott rendelettel az állami iskolánál alkalmazandó helyettes tanítók kirendelésének jogát a kir. tanfelügyelők hatáskörébe utalta vissza azon meghagyással, hogy azon okleveles és állás nélküli tanítók, illetve tanítónők, kik az állami iskolánál helyettes tanítói illetve tanítónői állást elvállalni hajlandók, oklevelüket vagy annak hitelesített másolatát f. hó 14-éig a megyebeli kir. tanfelügyelőhöz tartózkodási helyük megjelölésével annál is inkább terjesszék be, mert a jövőben csak azon tanítókat, illetve tanítónőket bizhatja meg a kir. tanfelügyelő a helyettesítéssel, akiket, mint erre vállalkozókat a bemutatott oklevel alapján a miniszternek előzetesen bejelentett. A miniszter a kir. tanfelügyelő által bemutatott oklevelek alapján jelentkezők elfogadásáról értesíti a kir. tanfelügyelőt, a ki a helyettesek kirendelésénél azok képesítése, esetleg már ismert alkalmassága, nemkülönben állásnélküliségük idejének tekintetbe vételével fog közvetlenül intézkedni, illetve a megye területén lakó, s helyettesítéssel megbízot-

tat értesíteni s a helyettesítés bejelentésével a tiszteletdíj folyósításáról gondoskodni. Természetes, hogy az állami iskolánál helyettesként alkalmazott tanítók eredményes működésük esetén a megüresedett áll. iskolai állások betöltésénél a kir. tanfelügyelő által fognak első sorban figyelembe vétetni. Midőn a vall. és közokt. miniszternek ezen helyes intézkedését közreadjuk és az érdekeltek figyelmét erre felhívjuk, szolgálatot óhajtottunk teljesíteni állásnélküli, okleveles tanítóságunknak.

A „Tanítók háza“ javára. A nagytapolcsányi tanítózeta testületéből alakult rendezőbizottság febr. hó 23-án fényesen sikerült hangversenyt rendezett a Nyitrán felállítandó „Tanítók háza“ javára. Összes bevétel 639 kor. 18 fill., kiadás 68 kor. 14 fill. A tiszta jövedelem 572.04 korona. Felülfizettek: Br. Stummer Ágoston, özv. Fülöpp Alajosné 20—20 kor., Takács Béla 10 kor., Dr. Lénárt Ákos 6 kor., Dr. Adda Victor 5 kor., Klein Victor 4 kor., Jabornik Károly, Dr. Adler Ede 3—3 kor., Melisek Bernát, Lázár Lajos, Regézi Géza 2—2 kor., Póhl Jakab, X, Weisz Ármán, X, Agios Miklós, Fassel Ferenc, Hollay N., Pázsitka Vilmos, Gázso A. Gyula, Heuer Armand, Pollák Henrik, Gyulai József, Löwbeer Samu. Pokorny János, Reimann Mór, Sármir József, Bartaky József, Zsák Ignác, Miskovics István, Pocsisz István, Szecsánsszky Antal 1—1 kor., Kemény Károly 1-96 koronát. Hálás köszönetet mond a nagyérdemű közönségnek szives pártfogásáért a rendezőbizottság nevében: *Klacsó Győző* áll. polg. isk. tanár.

Nyilvános nyugtázás. A nagytapolcsányi kaszinó-egylet által február hó 25-én megtartott táncmulatság alkalmával a következők fizettek felül: Dr. Adda Viktor 40 kor., báró Stummer Ágoston és Glasel Miksa 20—20 kor., Kiss Jenő 10 kor., Kálmán Imréné, Markovich Alajos, Pirchala Imre, Rajnoha Mihály, dr. Roszival József és dr. Spitzer Gyula 5—5 kor., Baer Vilmos, dr. Berger Vilmos, Grün Alfréd és dr. Lénárt Ákos 3—3 kor., Gregersen Nils, Neumann Arnold, Prónay Lajos, Salzberger Samu és Zerdahelyi Béla 2—2 koronával, mely felülfizetéseket közönséggel nyugtázza a nagytapolcsányi kaszinó-egylet.

Utmesterek szövetsége. Az ország területén működő királyi, törvényhatósági, városi és vicinális utmesterek országos szövetséget alakítottak oly célból, hogy az őket érdeklő kérdéseket állandóan napirenden tartásák, a kartársi szellemet apolják, szaktudásukat fejlesszék és szolgálati viszonyaik rendezésével a magyar utmesterei kar anyagi és erkölcsi jólétét előmozdítsák. A szövetség „Utmesterek Szaklapja“ címen műszaki, közigazgatási és közigazgatási folyóiratot indított, melynek szerkesztője Pártényi József, a fővárosi mérnöki hivatal irodavezetője.

Uj plebánia-épület. Ersekujvár vezető köreinek régi óhajja volt, hogy a mostani plebánia épületet egy új váltsa fel. Néhai Czobor Gyula jószágfelügyelő referált a hercegprimásnak, mint kegyúrnak az épület állapotáról s neki köszönhető, hogy Ersekujvár a legrövidebb idő alatt új plebánia-lakot fog nyerni. A felmérést már megcsinálta Mikus komáromi építőmester.

Tanítóink figyelmébe. Sűrűn tapasztaljuk azt, hogy tanítóinknak az államsegély (fizetékigézés és korpótlék) elnyerése miatt beadott kérvényeik a közigazgatási bizottságtól pótlás végett nagyobbreszt visszaküldetnek, és így hónapok mulnak el, míg a tanítók a rég várt fizetékigézéshez hozzájuthatnak, a minek csupán az az oka, hogy sem a vallás és közoktatási miniszterium által kiadott Útmutatás, sem a tanügyi szaklapok, sem a vármegyei közigazgatási bizottságnak az 1907. évi XXVII. t. c. végrehajtása tárgyában kiadott határozata, biztos útmutatást nem adnak.

Tanítóinknak vélek szolgálatot tehetni, ha mindezek nyomán a kívánt okmányok beküldését összegezem, hogy a kik még nem adták be kérvényeiket, felhasználhassák.

1. Tanító kérelme az iskolaszékhez, és annak határozata.
2. Vallás és közoktatásügyi miniszterhez kérete az iskolaszéknek, 1907. évi XXVII. t. c. 2. és 3. §-a alapján elnök, jegyző és 2 iskolaszéki tag aláírásával.
3. Díjlevel — (Egyházmegyei főhatóság által jóváhagyva).
4. Egyházmegyei főhatóság beleegyezése ahhoz, hogy az államsegélyt igénybe kívánják venni, ez kikérendő.
5. Tanítói oklevel eredetben, vagy közjegyző által hitelesített másolatban.
6. Orarend az iskolaszéki elnök által hitelesítve.

7. Tanmenet (Ez felöleli az egész esztendőben végzett tananyagot hónaponként feldolgozva).

8. Iskolai költségvetés az iskolaszék által hitelesítve.

9. Javalmazási jegyzőkönyv eredetben, a régít csak akkor lehet mellékelni, ha a tanító korpótleköt vagy fizetéskiegészítést az államtól már kapott, ott a hol ezt első ízben kérik, új javalmazási jegyzőkönyvet kell kérni a főszolgabírói hivatalban.

10. Szolgálati vagy működési bizonyítvány. Ha már máshelyen is működött, az külön-külön igazolandó.

11. Eskütelről bizonyítvány.

12. Községi vagyonleltár és községi költségvetés.

13. Szavatoló nyilatkozata az iskolaszéknek, hogy a tanító magyarul tud beszélni, írni és tanítani.

14. Iskolai butorokról jegyzék.

15. Jegyzék az iskola felszereléséről és szavatoló nyilatkozat, hogy a törvény értelmében, az iskolai költségvetés keretében az iskolai felszerelést fejleszteni határozzák. 2 péld. az egyik a kérvényhez csatolják, a másik ellenőrzés végett a vármegyei tanfelügyelőnél marad.

16. Illetései bizonyítvány.

17. Tankönyvek jegyzéke a szerző nevével.

18. Helyhatósági bizonyítvány, hogy a község szegény és ezen költségeket nem viselheti, főbíró által láttatva.

19. Van-e iskolai 5% pótdadó, — ha nincs, nemleges bizonyítvány szükséges.

20. Kimutatás az egyenes állami és pótdáról, ez utóbbi hány százalékát képezi az egyenes állami adónak.

21. Kimutatása, hogy az iskolát fentartó adózókra hány % esik a pótdából, és igazolása annak, hogy kimerített-e az iskolai pótdadó.

22. Nemleges nyilatkozat, hogy más iskola nincs.

23. Bizonyítvány, hogy az iskola 6 osztályú, és ismétlő iskola is van.

24. Kivonat a tényleg iskolába járókról.

25. Bizonyítvány a tanterem méreteiről.

26. Nyilatkozat a tanév tartamáról (mikor kezdődik a tanítás, és mikor tartatik az évről vizsga?) szeptember és június ez a törvény szerinti előírás.

27. Hitközségi költségvetés ha van, ha nincs, semleges nyilatkozat.

28. Hitközségi vagyonleltár a miniszter 137.213 sz. körrendelete értelmében nem szükséges, de a községi igen.

29. Felvételi napló.

30. Kimutatás a népiskola állapotáról az Utmutatási minta kitöltendő.

31. Keresztlevél és választási jegyzőkönyv.

1907. évi július 1-től visszamenőleg engedélyeztetik az államsegély, ha a segélyt kérő folyamodványok 1908. évi március hó 31-ike előtt kúldetnek fel a vallás és közoktatásügyi miniszteriumba.

Karsay Imre.

A nagytapolcsányi kath. legényegyesület. Az a buzgalom, melyet Nagytapolcsány néhány kiváló kath. férfa a legényegyesület érdekében kifejt, lassanként megtermi a gyümölcsöt. Egymásután lépnek be az egyesületbe pártoló tagok gyanánt a városi és vidéki intelligens társadalom tagjai. S a támogatás nemcsak erkölcsi, hanem anyagi is. Legutóbb március hó 1-én a városi polgárság által rendezett mulatság tiszta jövedelmének a felét a polgárok felekezeti különbség nélkül a legényegyesületnek ajánlották fel. S egyesek részéről is több adomány érkezett be. Különösen nem lehet megemlíteni nélkül hagyni Hollady Jenő plébános úr jótékonyágát, ki saját költségén festettette ki az „otthon” termeit s szép harmoniummal ajándékozta meg az együletet. Az egyesület jóakaróinak ez uton is mely köszönetét fejezi ki az együleti elnökség.

A ki még az anyósával szemben is gavallér. Kupka József nyitraegerszegi gazdálkodó nem követi a nők általános ellenszenvét az anyósok iránt, a farsang hétfőjén anyósával együtt berándulva Nyitrára, az itteni korcsmában hetedhétlura szőlő cécót csapott. Az udvarias nő annyi jó itallal kedveskedett drága anyósának s maga is oly rózsás kedvre szottyant, hogy a mulatság határai csakhamar a közbotrány mérvét érték el. A jeles pár a rendőrségre került s midőn a hűvösön kijózanodva, a nő gavallérsága dacára még érzékeny bírságot is kapott, lehorgasztott fővel tett fogadalmat, hogy anyósával szemben nem lesz többé gavallér.

As ittasság áldozata. Smikaia Pal nyitraujlaki lakos e hó 1-én Üzbégre ment, hogy ott némi teendőit elvégezze. Dolgai végeztével betért a korcsmába s itt késő estig iddógált, s jól beborozott állapotban gyalogszerrel indult haza felé. Reggelre haldokolva letek meg a falu határában s mire beszállították és ápolás alá vették, a nélkül, hogy magához tért volna, kiszenvedett. Az orvosi boncolás természetes halált és pedig agyszélhűdést állapított meg, a mely a nagyfokú ittasság következtében érte.

Kétféle mérték. Trencsénmegyéből írják lapunknak: Mily nagy a zsidóság térfoglalása hazánkban, az a következő trencsénmegyei esetből is kiviláglik. A kiszuczaujhelyi izraelita nőegylet február 15-ikén Kiszuczaujhelyen táncmulatságot rendezett a kath. vallású „főbíró védnöksége” alatt, melyre az összes járási jegyzők be voltak rendelve s ők voltak a főrendezők is. Ez alkalommal a helybeli társaskör (kaszinó) a díszterem mellett levő összes helyiségeit átengedte az izraelita nőegyletnek használatra, tavaly hozott határozata ellenére, melynek értelmében a helyiségeket senkinek sem fogják átengedni. De az igazi fölháborító eset csak azután következett. Két hét múlva az ujhelyi kath. polgárság is rendezett táncvigalmat s háromszor is kérte a főbíró, mint a kaszinó elnökét, hogy engedje át nekik is mint a zsidóknak, a nagyon is szükséges mellékhelyiségeket, annyival is inkább, mert az egész vendéglő s így a kaszinó helyiségei az ujhelyi polgárok tulajdonát képezik. A filozemita érzelmeiről ismeretes főbíró azonban e kérésüket, a választmány meghallgatása nélkül kerekén megtagadta, jöllehet ezt a zsidóknak két héttel azelőtt megengedte. A polgárok közt, kik saját házukban kellő hely hiányában a folyosókon voltak kénytelenek ez alkalommal szorongani, nagy az elkeseredés. Mondják, hogy a megye legnépszerűbb főbírája a kiszuczaujhelyi.

Bankett Baross Jusztin tiszteletére. A trencsénmegye alispánjává választott Baross Jusztin volt országgyűlési képviselő tiszteletére, febr. 25-én, az alispáni székbe való beiktatása napján a trencsén Erzsébet-szálló díszteremben bankettet rendeztek, melyen mintegy 300-an vettek részt. A díszében az első felköszönt az alispán mondotta a királyra. Baross dr. Gyuriss Emil elítette, míg Károlyi János Smialovszky Valér főispánt köszöntötte fel. Az új alispánt számosan üdvözölték, a többi közt Gyurcsánky Demeter esperes, a trencsénmegyei néppárt elnöke, és dr. Ernst Sándor a kiszuczaujhelyi kerület orsz. képviselője.

Népszövetségi mozgalom. Trencsén megyében is élénken mozognak a kath. közelet vezetői a Népszövetség érdekében. A nagydivényi plebánia területén folyó évi március hó 8-án délutáni 1 órakor a templom előtti téren nagy katolikus népgyűlés fog tartatni a következő tárgyszorozattal. 1. Elnöki megnyitó, tartja: Czvincsek János nagydivényi plebános. 2. Mit akar a Kath. Népszövetség? fejtegeti Ruzsicska Tamás zsolnai ügyvéd. 3. Jogvédelemről: beszél Dr. Brezsnay János zsolnai ügyvéd. 4. Katolikus népszövetség megalkulása. Helyi igazgató és csoportvezetők megválasztása. Indítványok. 5. Zárszó, tartja Czvincsek János, nagydivényi plebános.

Nagy-Béliczen folyó évi április hóban fogja szervezni Paska István a népszövetséget. Kivüle Gramantik Ágost, ideiglenesen nyugalmazott káplán fog beszédet tartani.

Vágsellyén vasárnap este a Katolikus Népkörben Öbert Sándor segédlelkész tartott felvilágosító előadást a Népszövetség céljáról és fontosságáról. Az elhíntett mag tüstént megfogant és nyomban 60 tag jelentkezett.

Újbeszterczen folyó hó 3-ikán alakult meg a Katolikus Népszövetség. Gily Ede esp.-plebános a katolikus iskolába hívta egybe az érdeklődőket, akikhez ugyanó lelkes beszédet mondott a Katolikus Népszövetség céljáról. Utána Podivinszky Alajos kántortanító beszélt a jogvédelemről, melyben a tagok részesülhetnek és amelyben az újbeszterceiek máris részesültek, amennyiben igen sokan kaptak a végrehajtótól letiltó rendeletet oly tartozások fejében, melyekkel ők nem tartoztak. Hát persze, hogy az a bizoppos keleti szatócs volt itt is az állítólagos hitelező. A Katolikus Népszövetség megírta: miképpen védekezzenek. Mindjárt az első összejövetelen 62-en léptek a szövetségbe. Az aláírások tovább folynak Helyi igazgatóul Gily Ede esperes választott meg. Később csoportvezetők szerint fognak a tagok elosztani, hogy a hegyek között elszórt plebánia minden házcsoportjának legyen a maga külön vezetője.

Temetőrablás. Vágsellye községben már régebbi idő óta észlelték, hogy a róm. katolikus temetőből gonosz kezek a sírkereszteket rendszeresen lopják. A kegyeletsértő rabló hosszas nyomozás után, Baran József ottani napszamos személyében, kézrekerült. A gonosztevő az éj leple alatt járta be rendszeresen a temetőt, kiszedte a fa sírkereszteket s otthon elégette.

Betörés. Ismét beszámolhatunk egy ily esettel, annak bizonyítékául, hogy mily égető szükségé vált a rendőrség szaporítása, mert a gyakran ismétlődő betöréseknek a hiányos éjjeli rendőrségi szolgálat miatt másként, mint az őrség szaporításával, gátat nem fogunk vetni. Ezuttal Marmorstein Lipót erzsébet-uti korcsmahelyiségébe törtek be az ismeretlen gonosztevők. A korcsma ajtaján, a kilincs mellett teljes szakértelemmel egy kis nyílást fűrészelték ki ezen kezüket bedugva, a zárban hagyott kulcsot elfordították s kényelmesen besétáltak a korcsmahelyiségbe. Itt azonban sovány zsákmányt letek. Csupán néhány szivar és szivarka s kevés arópénz került eléjük s ezt magukhoz véve csalódottan távoztak az ismeretlenség homályába.

Orvvadászok gyilkossági kísérlete. Szelőcze község határában e hó elsején éjjel lesben álló orvvadászok sűrű puska lövésekkel fogadták az épen arra cirkáló csendőrajórt. A csendőrök a lövéseket viszonozták, azonban a nagy sötétség miatt a gonosz merénylők elmenekültek. A csendőrség nem sebesült meg, az orvvadászok esetleges megsebesülése sem volt megállapítható.

Meghosszabbított előmunkálati engedély. A vágújhely-ótura—miavai vasút előmunkálati engedélyt a kereskedelmi miniszter Somló Sándor mérnöknek továbbírt egy évre meghosszabbította, sőt a vasutnak a morva határig leendő továbbvezetését is engedélyezte.

Az Építőanyag Termelők Országos Szövetségének szervező irodája lapunk útján kéri fel azon építőanyag termelő cégeket, amelyek tévedésből, vagy a rendelkezésre álló címtár hiányosságából folyólag csatlakozó felhívást nem kaptak, hogy címeiket legkésőbb a folyó hó végéig közöljék a Budapest, VI. Vácikörút 31. sz. alatt levő irodával; azon cégek pedig, amelyek a bejelentőlapot még be nem küldték, sziveskedjenek ezt postafordultával beküldeni. A szövetség előkészítő bizottságába bekerült Dr. Héderédi Lehel országgyűlési képviselőt megnyerui, aki gondoskodni fog róla, hogy az építőanyagtermelők jogos érdekei minden alkalommal s nevezetesen az új ipartörvény keretében érvényre jussanak.

A kor minden igényeinek megfelelő szoba- és templomfestési munkálatokat a legujabb módszer szerint, bármily kívánt stylben a legegyszerűbb s a legdiszesebb kivitelben, az összes szobafestészeti újdonságok érvényesítésével a legjobb minőségű anyagból, pontos kiszolgálás és mérsékelt árak mellett vállal s a nagyérdemű megrendelő közönség kegyes támogatását kéri Fülöp István szoba és díszfestő, Nyitrán, Rév-u. 34.

Színház.

Ismét letelt egy színházi hét, a negyedik ebben a szezonban. A műsor, bár némileg javult, mégis van még oly darabja is, mint a „Görög rabszolga”, a melylyel bizony sikereket nem arat az igazgató.

Szombaton a „Böregér” került színre telt ház mellett. Az előadással meg lettünk volna nagyon elégedve, ha minden szereplő Szalóki rutinjával alakított volna. Moly Margitot nem kell dicsérnünk, megteszi azt ön maga, éneke, játéka egyaránt. Dénes Ella szép hanggal rendelkezik, de recitálása iszonyú. Sik, Váradi, Szauer és Radó annyit nyujtanak, amennyire képesek. Az együtteseknél a tehetetlen zavar sokszor nagyon bántó. A zene alkalmazkodóbb lehetett volna, túlságosan hangos volt.

Vasárnap két előadás volt. D. u. „A Gül Baba” másodsor, este pedig „A piros bugyelláris volt műsoron. Mindkét előadás nagyon is farsangi hangulatban folyt le, a minek oka főleg a karzat fékevesztett közönsége, a mely lármájával olykor az egész előadást lehetlenné teszi. Kívánatos volna, ha a rendőrség ennek a tartáhatatlan helyzetnek véget vetne. A szereplők működése különben nem emelkedett nagyon fölül a hétköznapi nivón.

Hétfőn Henry Bataille 4 felv. színművének, a „Nászinduló”-nak előadása volt. A „Nemzeti Színház” e nagyszerű kasszadarabjainak előadása

iránt közönségünk nem tanusított annyi érdeklődést, amennyit a darab méltán elvárhatott. Igaz ugyan, hogy az előadás nem volt olyan kielégítő, mint lett volna más szereposztás mellett, de jobb híján megjárta. Harmath Zseni minden tehetségét belevitte a címszerepbe és jelentékeny sikert is aratott, bár alakítása nagyon megviselte az ő gyengéd organumát. Sik Rezső, noha jajgatni és zokogni tud is, a kétségbeeséstől oly távol van, mint „Mavillo” pszichikájának megértésétől. Szabó jól alakított, de mozgásában temperamentosabb lehetett volna. Hervay a színpadi intelligencia tükelye.

Kedden „Nora” Ibsen Henrik 3 felv. drámája került színre. Ami Ibsen realizmusát illeti, talán épen az északi felfogás az, a mi miatt érthetetlen és túlzott. Nem tudjuk magunkat tökéletesen beleélni helyzeteibe és alakjainak gondolkodásába. A darab Gardi és Szabó feldolgozásában került a színpadra. Ilyen kettősöket élvezni lehet. Bár a többi szereplőről is ugyanezt mondhatnánk el

Szerdán Strausz József és Lindau Károly operettjét „A milliárdos kisasszonyt” láttuk. Nem újdonság, ismerjük már tavalyról. Szalóki pompásan tölti be Agotai szerepkörét, s minden igényt kielégít. A többi szereplő a kis Évivel élükön szépet mutatott be, s ami a fő, elég jól és ügyesen.

Csütörtökön A „Nászinduló” után a hét másik slágerje „Az eszményi férj” került bemutatásra. Wilde Oszkár a „Salome” világhírű szerzője mindenkor lebilincseli közönségét szípkázó elmésségével és bámulatra méltó tehetségével, olyanynira, hogy szinte feledjük túlságosan bizarr véréjét és nem egyszer túlhajtott realizmusát. Aki azonban teljesen érteni és élvezni akarja „Az eszményi férj” csapongó eszmemenetét és meglepő fordulatait, az olvassa el Wilde munkáját, s ne bizza magát teljesen a „Soltz István” szereposztása mellett színre kerülő előadásra, mert ugyancsak különös borzongást érezne Sik Rezső és Páfi Mariska „nagy jelenet”-ének láttára. Ön-kéntelenül ajkunkra tolu a kérdés, mit is keres Páfi a színpadon? Vagy ha már odasodorta balsorsa, miért nem keresi érvényesülését a karban? Jobb az utolsók között elsőnek lenni, mint az elsők közt azzal kitűnni, hogy a legeslegutolsók vagyunk. Hervay Szabó, Harmat s még Radó is megérdemlik az elismerést, amelylyel a szép számmal megjelent közönség nem is maradt adós. Hal-may Kornélia más lapra tartozik, róla már más-kor elmondtuk véleményünket.

Pénteken „Görög rabszolga”, **szombaton** „A vig niebelungok” van műsoron. M.

Telefon.

Gy. G. Nyitra. Lapunk mindig készséggel áll rendelkezésére. A hír minket is kellemesen lepett meg **Nagybélicz.** Kár, hogy el kellett halasztani. **Többeknek.** Szombaton már csak nagynehezen tudunk a közleményeknek helyet szorítani, a hosszabb cikkek akkor egyáltalában fel nem vehetők. **F. Zsolna.** Rövid időn belül remélhetőleg megkapja. Néha bizony sokáig kell reá várni.

SEILNACHT JÓZSEF
= képfaragó, oltárépítő és aranyozó =
templom művészeti műterme
GALGÓCZ
(Nyitra megye).

Oltárok, szószékek,
keresztelő-kutak,
szobrok és kereszt-
úti állomások stb.
izléses készítése.
Régi oltárok átala-
kítása és díszítése.
Vázlatokat és költ-
ségelírányzatokat
díjmentesen küldök.

Németprónai templom főoltára 1907. 46. 4-24.

VAJDA J. NAGY BUTORRAKTÁRA
KÁRPITOS ÉS DISZITÓ
NYITRA, PÁRUTCA 22. SZÁM ALATT.

Eredeti olajfestmények jutányosan kaphatók.

Van szerenésém a t. butorvásárló közönséget értesíteni, hogy rak-táromat, egy ujonnan épült emeletes szárnyval kibővíttem, miáltal oly nagy választékkal rendelkezem, mint bármely fővárosi kereskedő.

Kizárólag száraz anyagból és kitűnő iparosok által készített fabutoraim, amelyek csak a **legsolidabb** kivitelben készülnek, mindennemű stylben és színben a **legjutányosabb** árban kaphatók. — Kárpitozott butorokban a **legujabb** angol, valamint eredeti magyar újdonságokat hozom.

Tisztelt vevőimet éégem jó hírnevére bátran hivatkozva a legjobb és legmegbízhatóbb kiszolgálással biztosítom.

VAJDA J. butorkereskedő
kárpitos és díszítő
NYITRA, PÁRUTCA 22. SZÁM.

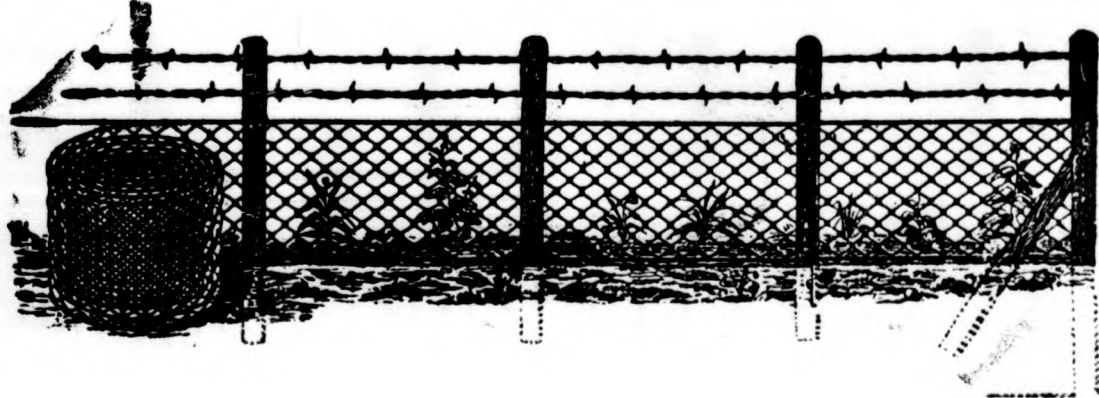
3. 12.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI
SZABÓ NYITRÁN.

146.

Ajánlja jól berendezett legfino-
mabb bel- és külföldi szövetek-
ből álló raktárát. — valamint **férfiszabó-műhelyét,**
melyben ugy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát,
ugymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, cimá-
dákat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.
Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

PÁZMÁNDI JÓZSEF kerítés, sodronyfonó
és szövő-ipar üzlete
NYITRÁN, TÓTH VILMOS UTCA 32. SZÁM.

Saját készítményű gép sodrony-fonataim olesóságuknál és tartósságuknál fogva külö-nösen alkalmasak szőlők, kertek, vadas-erdők, nyaralók park-, gazdasági épületek, kerti pavillonok, folyosók és baromfi ketrecek stb. bekerítésére. — Gyep- és virág dísz-kerítések, föld-, kavics- és kőszénáthányó rosták, rezesített acél matrac-fonatok, vas-ajtók, kapuk, ablak-rácszatok, réz- és vassodrony-szövetek és fonatok gabona tisztításhoz, ugyszintén kék és zöld sodronyból ablak-légyszövetek, sziták és rosták készítése.

Ajánlom továbbá a legujabb készítményű hatszögletű lyukakkal többször csavart, hor-ganyozott (cínezett) sodrony-fonatot, melynek alsó és felső széle több szálból font sodronnyal van ellátva. Minthogy azonban ezen fonat teljesen kész állapotban utólagosan lesz horganyozva, tehát szépség és tartóság tekintetében felülmul eddig létező minden gyártmányt, és azzal az előnnyel is bír, hogy a többszörösen csavart fonat utólagos hor-ganyozás következtében tömörebb és könnyen házilag felszerelhető.

Az összegek megállapodás szerint részletekben is törleszthetők.

51. 3-20

VEREBÉLY GÉZA LEGNAGYOBB S FŐVÁROSI MODERN BERENDEZÉSŰ ÜRI- ÉS NŐI-DIVAT ÁRÚHÁZA NYITRÁN,

Tóth Vilmos utca 4. sz. alatt (a Szarvas-szálloda mellett)

NŐI DIVAT: Legujabb tavaszi kosztüm alj és blúz kelmék, selymek nagy választékban. Kitűnő állású fűző, keztyű, esernyő, nyakkendő különlegességek. **Szolid és feltűnő olcsó** fehérneműek, asztalneműek és vásznak. Nagy szőnyeg-raktár. **Minden szombaton nagy maradék vásármesés olcsó árakban.**

FÉRFI DIVAT: Legujabb tavaszi kemény kalap ujdonságok. — Sétabotok, keztyűk. — Esernyők. Sarcipők. Nyakkendőkben óriási választék. **Megbízható férfi** fehérneműek. Elsőminőségű gallérok 6³/₄ cm. magasságig tucattja K 4-70 darabja 40 fill. I tct. kézelő 24 cm.-ig tucattja K 7— I pár 60 fillér.

Szigoruan szabott árak. Azonnali fizetésnél 5% pénztári engedmény.

TANONCNAK

jó házból való fiú azonnal felvétetik **SARLAY ADÁM** fűszerkereskedésébe Nyitra. Csak vidéki vétetik fel. (18. 7-7.)

Erzsébet-út 32. sz. ház szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítást ad Matejka Gyula uradalmi segédtsízt Komjáthon, (Nyitra megye). 52. 2-2.

Szőlő-oltványokat

szállít, fajtisztaságért jótállva legdusabb

választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

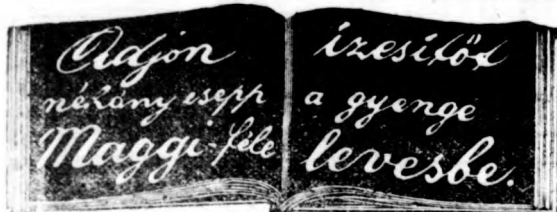
Küküllőmenti 144. 17-20.

első szőlőoltvány telep

tulajdonos: **Caspari Frigyes**, Medgyes 96. sz. (Nagyküküllő megye).

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben találhatók az ország minden részéből érkezett elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó, mint írásbelleg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

Legmegbízhatóbb cég!

Kitüntette az Országos Ipari egyesület nagy ezüst érmével.

SULGAN ANDRÁS

42. 5-52. CIPÉSZ

NYITRÁN, MEGYEHÁZ-U. 7.

Ajánlja a nagyérdemű közönség szives figyelmébe modern berendezésű

nagy cipőraktárát

Továbbá ajánlja felsőrész készítményeit és bőrkereskedését a t. cipésmester urak figyelmébe. Raktáron tart legjobb bel- és külföldi bőröket: angol bagaria, chevreaux, box és borjubört stb., valamint az összes cipész kellékeket. Mérték utáni felsőrész kidolgozására különös gond fordítatik.

Vidéki megrendeléseket gyors és pontos kiszolgálás mellett eszközöl nagyban és kicsinyben. Érzékeny és hibás nővész lábakra nagy figyelem fordítatik.

Gyors és pontos kiszolgálás, olcsó árak!

Gyors és pontos kiszolgálás, olcsó árak!

Legmegbízhatóbb cég!

Alapított 1897-ben.

Alapított 1897-ben.

165. 16-52.

Kenczler Lipót szücsmester Nyitra Erzsébet-út 13.

Ajánlja a nagyérdemű közönség szives figyelmébe saját készítményű szücsáru **raktárát női boákban és jaknikban.**

A főtisztelendő lelkész urak részére **utazóbunda, lábzsák** nagy választékban; ezek kölesön is kaphatók vagy öregért becserezhetők. — Raktáron tartok továbbá mindenféle kül- és belföldi **bőröket kabátbélésnek szabók részére.**

Javításokat és átalakításokat jutányos áron elvállal.

FELTŰNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

2. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.